Дослідження, розробки, проєкти
з питань публічного управління та адміністрування

УДК 351:330.322:355.01(477)

Федорчак Ольга Василівна
доктор наук з державного управління, професор,
професор кафедри публічного врядування
Національний університет "Львівська політехніка"
Fedorchak Olha
Doctor of Science in Public Administration, Professor
Department of Public Governance
Lviv Polytechnic National University
ORCID: 0000-0001-9965-5135

ВПЛИВ ВІЙНИ НА ЗАЛУЧЕННЯ ПРЯМИХ ІНОЗЕМНИХ ІНВЕСТИЦІЙ В УКРАЇНІ: ДЕРЖАВНО-УПРАВЛІНСЬКИЙ АСПЕКТ

THE IMPACT OF WAR ON ATTRACTING FOREIGN DIRECT INVESTMENT IN UKRAINE: THE PUBLIC ADMINISTRATION ASPECT

Анотація. *Вступ. Досліджено особливості залучення прямих іноземних інвестицій в економіку України в умовах повномасштабної війни та визначено напрями удосконалення державної інвестиційної політики. Актуальність теми зумовлена суттєвим погіршенням інвестиційного клімату внаслідок воєнних дій, що проявляється у зниженні внутрішнього попиту, дефіциті робочої сили, руйнуванні інфраструктури, перебоях в енергопостачанні та зростанні безпекових ризиків.*

Мета. Метою статті є комплексний аналіз динаміки прямих іноземних інвестицій під час війни та обґрунтування пропозицій щодо підвищення ефективності державної політики у цій сфері.

Матеріали і методи. Методологічну основу дослідження становлять аналіз статистичних даних, порівняльний підхід і узагальнення міжнародного досвіду. Використано дані національних та міжнародних інституцій щодо оцінки інвестиційного клімату та інвестиційної активності.

Результати. Встановлено, що у перші місяці повномасштабного вторгнення відбулося різке скорочення обсягів ПІІ, зумовлене високими ризиками та політичною невизначеністю. Проте з 2023 року спостерігається поступове відновлення інтересу інвесторів, що пов'язано із запровадженням механізмів страхування воєнних ризиків та реалізацією програм відновлення зруйнованої інфраструктури.

Обґрунтовано, що ефективна державна інвестиційна політика в умовах війни має базуватися на поєднанні інструментів стимулювання інвестиційної активності, дерегуляції, надання державної підтримки, укладання інвестиційних угод та активної інвестиційної промоції. При цьому ключовим чинником активізації іноземного інвестування має бути підвищення рівня безпеки інвесторів.

Перспективи. Перспективи подальших досліджень пов'язані з аналізом стратегій післявоєнного відновлення та адаптацією міжнародного досвіду країн, які пережили війни, до українських умов.

Ключові слова: *прямі іноземні інвестиції, інвестиційна діяльність, державна інвестиційна політика, інвестиційний клімат, економічний розвиток, публічне управління, війна.*

Summary. *Introduction. The study examines the features of attracting foreign direct investment (FDI) into the economy of Ukraine under conditions of*

a full-scale war and identifies directions for improving state investment policy. The relevance of the topic is determined by a significant deterioration of the investment climate due to military actions, manifested in declining domestic demand, labor shortages, destruction of infrastructure, disruptions in energy supply, and increased security risks.

Purpose. The purpose of the article is to provide a comprehensive analysis of the dynamics of foreign direct investment during the war and to substantiate proposals for enhancing the effectiveness of state policy in this area.

Materials and Methods. The methodological basis of the study includes the analysis of statistical data, a comparative approach, and the generalization of international experience. Data from national and international institutions on assessing the investment climate and investment activity were used.

Results. It has been established that in the first months of the full-scale invasion, there was a sharp decline in FDI inflows, driven by high risks and political uncertainty. However, since 2023, a gradual recovery of investor interest has been observed, associated with the introduction of war risk insurance mechanisms and the implementation of programs for the restoration of destroyed infrastructure.

It is substantiated that an effective state investment policy under wartime conditions should be based on a combination of instruments for stimulating investment activity, deregulation, provision of state support, conclusion of investment agreements, and active investment promotion. At the same time, the key factor in intensifying foreign investment should be to enhance investor security.

Discussion. Prospects for further research include analysing post-war recovery strategies and adapting international experience from countries that have experienced wars to Ukrainian conditions.

Key words: *foreign direct investment, investment activity, state investment policy, investment climate, economic development, public administration, war.*

Постановка проблеми. Проблема залучення іноземних інвестицій в економіку України завжди залишалася у центрі уваги як науковців, так і практиків в сфері державного управління. Свого часу вітчизняним урядом було розроблено низку стратегій та програм стимулювання припливу прямих іноземних інвестицій в економіку України. Однак повномасштабна війна, розпочата росією, істотно змінила інституційне, соціальне й економічне середовище, що безпосередньо позначилося на припливі іноземних інвестицій в Україну.

Наслідки війни відчутні на кількох рівнях. Зокрема, вимушена міграція населення спричинила дефіцит кваліфікованих кадрів і зниження платоспроможного попиту. Порушення стабільності енергопостачання, зв'язку та інтернету ускладнюють діяльність вітчизняних підприємств і їх взаємодію з іноземними партнерами. Додатковими обмеженнями виступають труднощі у здійсненні фінансових операцій при переказі грошових коштів за кордон, а також збереження значних безпекових ризиків. Значна частина території України залишається під окупацією і зазнає масштабних руйнувань, а пошкодження інфраструктури створює додаткові бар'єри для ведення бізнесу. І навіть після завершення бойових дій іноземні інвестори можуть зіштовхнутися з низкою структурних проблем, які матимуть довготривалий вплив на інвестиційний клімат [11]. Усе це формує несприятливий інвестиційний клімат на території України, що потребує комплексної державної політики щодо підтримки та стимулювання іноземних інвестицій в умовах війни.

Попри всі виклики, окремі іноземні компанії продовжують свою діяльність на території України, однак обмежений доступ до даних щодо їхньої економічної активності ускладнює об'єктивну оцінку поточної ситуації. Відтак дослідження сучасного стану залучення іноземних інвестицій в умовах війни набуває особливої актуальності, оскільки слугує підґрунтям для формування ефективної державної політики в цій сфері.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання впливу війни на інвестиційну активність підприємств та бізнес-середовище розкрито в широкому колі наукових праць, аналітичних звітів, статистичних баз даних і публіцистичних матеріалів. Проте існує не так багато досліджень, які стосуються впливу війни на стан залучення іноземних інвестицій в Україні. Переважна більшість досліджень у цій сфері – це праці іноземних авторів, серед яких ключовими є праці, що зосереджуються на впливі війни на світові та європейські фондові ринки. Результати досліджень демонструють миттєву реакцію світових фондових ринків на війну між росією та Україною, що суттєво відрізняється від світової фінансової кризи чи кризи Covid-19, де реакція була дещо сповільнена.

Зокрема, Ahmed [1] показує, що у день вторгнення (22 лютого 2022 року) зафіксовано значне негативне аномальне відхилення прибутковості акцій на рівні 0,41%, що є найбільшим падінням у досліджуваному періоді. Негативна реакція ринку зберігалася і в наступні дні, що свідчить про тривалий вплив війни на європейські фондові ринки. Автор підкреслює необхідність швидких дій урядів для забезпечення фінансової стабільності.

Boubaker [4] виявив, що вторгнення росії в Україну призвело до зниження прибутковості глобальних фондових індексів. Проте ефекти в різних країнах були неоднорідними: країни з високим рівнем економічної глобалізації, який вимірюється як частка торгівлі у ВВП, зазнали більшого негативного впливу на прибутковість акцій у день події та після неї. Тобто більш глобалізовані економіки виявилися більш вразливими до війни.

Boungou [5], аналізуючи щоденну дохідність фондових індексів у 94 країнах світу у період з 22 січня по 24 березня 2022 року, виявив, що вторгнення росії в Україну 24 лютого призвело до значного зниження світових фондових індексів. Найбільше постраждали країни, що межують з Україною та росією.

Окремий блок становлять дослідження щодо аналізу впливу війни на економічне зростання. Зокрема, цікавою є стаття Izzeldin [10], у якій зазначається, що війна між росією та Україною призвела до сповільнення темпів економічного зростання: зниження річного ВВП до 2,25% – у світі, 0,5% – у США та 0,25% – в Єврозоні.

У роботі вітчизняної дослідниці Irtyshcheva [9] аналізуються наслідки війни для економіки України. Авторкою встановлено, що за три місяці війни в Україні відбулося глибоке падіння економічної активності. Дослідниця зазначає, що у 2020 році найбільша частка ВВП припадала на: місто Київ – 24,03%; Дніпропетровську область – 9,44%; Київську область – 5,74%; Львівську область – 5,60%; Одеську область – 5,22%. У березні бойові дії охопили 10 регіонів та місто Київ, які разом забезпечували понад 55% ВВП. У квітні 2022 року регіони, де відбувалися бойові дії або частина території яких перебувала під окупацією, становили: Харків, Донецьк, Запоріжжя, Миколаїв, Луганськ, Херсон. У минулому 2020 році в цих регіонах вироблялося 19,89 % ВВП України, зокрема, у: Харківській області – 6,11%; Донецькій області – 4,89%; Запорізькій області – 3,96%; Миколаївській області – 2,29%; Луганській області – 1,02%; Херсонській області – 1,62%. На підставі цих даних дослідниця припустила, що ВВП України внаслідок війни може зменшитися на 20 – 25 %.

Подібні дані наводяться у роботі Voloshyna-Sidei [19], де зазначається, що війна російської федерації проти України вплинула на території, які генерують 60% українського ВВП, а за деякими оцінками збитки станом на квітень 2022 року вже сягнули 565 мільярдів євро й продовжують зростати. Автором визначено наслідки початку російської воєнної агресії проти України від 2014 року, такі як падіння ВВП на душу населення, замороження розвитку підприємницької діяльності та консервація традиційних для пострадянських країн проблем. Підсумовано, що російська агресія 2022 року скоротила ВВП України на 30 %.

Цікавою є група досліджень, що вивчає вплив геополітичних ризиків (в тому числі, війни) на рівень залучення прямих іноземних інвестицій залежно від рівня розвитку країни. У цьому плані варто відзначити роботу Yu та Wang [21], в якій досліджується, як війни, терористичні атаки та міжнародна напруга впливають на прямі іноземні інвестиції. Автор проаналізував дані щодо впливу геополітичних ризиків на потоки прямих іноземних інвестицій у 41 країні в період з 2003 по 2020 рік. Результати показують, що вплив геополітичного ризику є неоднорідним у країнах із різним рівнем економічного розвитку. Загалом, геополітичні ризики можуть суттєво стримувати приплив прямих іноземних інвестицій та гальмувати розвиток національної економіки в країнах, що розвиваються. А у розвинених економіках вплив геополітичного ризику на прямі іноземні інвестиції є менш помітним.

Дана думка знайшла підтвердження у роботах вітчизняного дослідника Малишівського [12], який зазначає, що важливим індикатором ефективності залучення ПІІ є оцінка залучення даного показника на 1 особу населення. Беззаперечним лідером за даним показником є Ізраїль, який за підсумками 2022 року залучив в економіку ПІІ в розрахунку на 1 особу в розмірі 2,9 тис. доларів США. Даний приклад є надзвичайно показовим, адже Ізраїль – це країна, яка перебуває в умовах високого ризику війни та під постійними обстрілами бойовиків. Проте це не лякає інвесторів, оскільки переваги інвестиційного клімату компенсують воєнні ризики. Таким чином, вплив військового чинника на розвиток економіки зменшується, а інші чинники (законодавча база, доступ до капіталу, захист прав власності, висококваліфіковані кадри, наявність пакета стимулів та преференцій) відіграють більш вагому роль.

Серед інших вагомих досліджень є публікація Kostruba [11], у якій аналізуються проблеми функціонування іноземного бізнесу в Україні під час війни. Автор перелічує проблеми іноземного інвестування і зазначає, що

після початку повномасштабного вторгнення росії в Україну у 2022 році майже всі іноземні бізнес-операції в Україні були призупинені; інвестори стикнулися із численними викликами, такими як нестабільна безпекова ситуація, масові відключення електроенергії, пошкоджена інфраструктура, порушені ланцюги постачань і дуже непередбачувані умови ведення бізнесу. Зокрема, автор зазначає, що багато підприємств опинилися у зонах активних бойових дій і були змушені переміститися у безпечніші регіони або припинити свою діяльність.

Заслуговують на увагу також дослідження, які стосуються ролі іноземних інвестицій у повоєнному економічному відновленні. Зокрема, Охріменко [15] зазначає, що військова агресія росії в Україні звела нанівець плани розвитку країни, відкинувши її на десятки років назад. Катастрофічні збитки, завдані виробничим і житловим секторам та інфраструктурі, обчислюються у мільярди доларів США, а війна все триває, завдаючи нових втрат. Історія знає немало прикладів відновлення та розвитку країн у повоєнний період. Успішність такої відбудови залежить насамперед від міжнародної допомоги і підтримки та залучення іноземних інвестицій. Якщо обмежувати інвестиційні ресурси України виключно внутрішніми інвестиціями та державним бюджетом, то на таку відбудову знадобиться 50 – 70 років. З огляду на це, іноземні інвестиції можуть стати рушійною силою післявоєнного відновлення України.

У статті Bondar [3] зазначається, що приватні інвестиції мають вирішальне значення для довгострокового відновлення та модернізації країни. Незважаючи на виклики, спричинені війною, існує значний інтерес до інвестування в Україну, хоча масштабні інвестиції, ймовірно, відбудуться вже після завершення війни. Зважаючи на те, що більш ніж 80% території України не охоплені бойовими діями, уряду слід вести активну політику щодо залучення приватного капіталу, сфокусувавши свою увагу на менш ризикованих регіонах з використанням нових стратегій залучення

інвестицій. За умов правильного підходу іноземні інвестиції можуть відіграти ключову роль у відновленні, модернізації та соціально-економічному розвитку України навіть в умовах війни.

Boiko [2] досліджує причинно-наслідковий зв'язок між інвестиціями та соціально-економічним розвитком регіону (на прикладі Львівської області України за 2005 – 2023 роки). Оцінено, що підвищення обсягу капітальних або прямих іноземних інвестицій на 1% забезпечить зростання соціально-економічного розвитку на 0,12% та 0,5% відповідно, при цьому сукупна дія прямих іноземних та капітальних інвестицій забезпечить розвиток на рівні 0,45%.

Таким чином, аналіз джерел підтверджує високий ступінь наукової та прикладної зацікавленості у вивченні інвестиційної динаміки в умовах війни в Україні. Аналізуючи літературу, слід зазначити, що хоча деякі автори висвітлили вплив бойових дій на діяльність іноземних компаній в Україні, представили довоєнну ситуацію в Україні, показали наслідки війни для бізнесу та іноземних громадян і запропонували варіанти вирішення поточної ситуації з метою залучення іноземних інвестицій і заохочення іноземців до ведення бізнесу в Україні, все ж таки багато питань залишається невирішеними. Серед проаналізованих напрацювань українських і зарубіжних науковців у цій сфері недостатньо розкритим залишається державно-управлінський аспект, зокрема щодо формування та реалізації заходів держави щодо покращення інвестиційного клімату та активізацію залучення інвестицій в умовах війни.

З огляду на це, **метою статті** є проведення комплексного огляду поточної ситуації щодо залучення прямих іноземних інвестицій під час війни, а також розробка пропозицій щодо удосконалення існуючої державної політики в сфері залучення іноземних інвестицій в Україні.

Матеріали і методи. Для досягнення мети було проведено аналіз статистичних даних щодо залучення прямих іноземних інвестицій в Україну,

опрацьовано інформацію з міжнародних рейтингових агентств, які оцінюють поточний стан інвестиційної діяльності та стан інвестиційного клімату в Україні, розглянуто міжнародні практики державної політики щодо залучення інвестицій, на основі чого було розроблено відповідні пропозиції для України. Емпіричною основою для дослідження є статистичні дані Державної служби статистики України, Національного Банку України та міжнародних організацій OECD, UNCTAD, World Bank.

Виклад основного матеріалу. У сучасних умовах воєнного стану, коли економічна система України відчуває значний дефіцит обсягу заощаджень та капітальних вкладень, іноземні інвестиції розглядаються як одне із основних джерел фінансування економічного розвитку. Прямі іноземні інвестиції (FDI) визначаються як інвестиції, що відображають тривалий інтерес іноземного інвестора, який є резидентом однієї економіки, щодо підприємства, що є резидентом іншої економіки (іноземного афілійованого підприємства). Існує низка показників, які вимірюють обсяг прямих іноземних інвестицій, ключовими з яких є: 1) *вхідні потоки ПІІ* (FDI inflows) – обсяг інвестицій, що надходять у країну за певний період часу (зазвичай рік). Вони охоплюють як капітал, наданий іноземним інвестором іноземному афілійованому підприємству, так і капітал, отриманий іноземним інвестором від такого підприємства (вилучення капіталу). Потоки ПІІ зазвичай подаються на чистій основі, тобто як різниця між надходженнями та виплатами. Таким чином, у випадках вилучення інвестицій значення FDI inflows може бути від'ємним; 2) *запаси ПІІ (FDI stock)* – відображають накопичений обсяг іноземних інвестицій на певну дату (як правило, на кінець року).

Вітчизняна статистика подає інформацію про надходження прямих іноземних інвестицій за весь період (наростаючим підсумком), а також щорічні надходження прямих іноземних інвестицій в Україну (рис. 1).

Рис. 1. Динаміка надходжень прямих іноземних інвестицій в Україну

Джерело: побудовано на основі [13] та [14]

Зазначимо, що починаючи з 2020 р., функції публікації даних щодо прямих іноземних інвестицій передані з Державної служби статистики України до Національного банку України. Інформацію про щорічне надходження прямих іноземних інвестицій в Україну (*FDI inflows*) також можна отримати на сайті Світового банку, рис. 2.

Рис. 2. Динаміка обсягу прямих іноземних інвестицій в Україну

Джерело: побудовано на основі [20]

Аналізуючи дані, відображені на рисунках, зазначимо, що на початку повномасштабного вторгнення рф на територію України у 2022 році обсяг прямих іноземних інвестицій стрімко скоротився з 7,95 млрд доларів США до 0,22 млрд. Однак у 2023 році ситуація значно покращилася. Обсяг прямих іноземних інвестицій, за даними Світового Банку, зріс до 4,57 млрд. У 2024 році спостерігається незначне падіння обсягу прямих іноземних інвестицій до 4,02 млрд. дол. США. Наведені дані дають підстави вважати, що попри воєнні дії, Україна залишається привабливою для іноземних інвесторів.

Дані про покращення інвестиційного клімату у 2023 – 2024 роках, порівняно із 2022 роком, підтверджують ще й інші індекси, серед яких індекс інвестиційної привабливості Європейської бізнес-асоціації (EBA). Даний індекс обчислюється на основі опитування керівників вітчизняних і закордонних компаній, що працюють на українському ринку. Асоціація формує оцінку на основі відповідей керівників компаній на п'ять ключових запитань, що стосуються сприйняття інвестиційного середовища. Зокрема, респондентів просять охарактеризувати поточний стан інвестиційного клімату, оцінити його зміни порівняно з попереднім кварталом, визначити очікувану динаміку на наступний квартал, висловити бачення доцільності інвестування в Україну протягом найближчих трьох місяців, а також окреслити прогнозовані зміни у відповідній галузі. Відповіді оцінюються за п'ятибальною шкалою, що варіюється від «вкрай негативно» до «вкрай позитивно». Підсумкове значення індексу інвестиційної привабливості визначається як середнє арифметичне оцінок, наданих експертами. Згідно з результатами дослідження, інтегральний індекс інвестиційної привабливості України у 2024 році зріс до 2,49 балів з 5 можливих (2,17 – в першій половині 2022 року), що свідчить про покращення інвестиційного клімату в Україні. Незважаючи на війну, оцінки останніх років є кращими, ніж у VI кварталі 2013 року, коли даний індекс становив 1,81. Динаміку індексу інвестиційної привабливості України зображено на рис. 3.

Рис. 3. Динаміка індексу інвестиційної привабливості України

Джерело: побудовано на основі [6]

Узагальнюючи дослідження динаміки надходження ПІ, можна припустити незначне покращення інвестиційного клімату у 2023 – 2024 роках, порівняно із 2022 роком.

В контексті проблеми, що розглядається, варто розглянути також, як змінилася частка іноземних інвестицій у структурі усіх інвестиційних джерел в Україні протягом 2010 – 2024 років. Вітчизняна статистика наводить такі джерела формування інвестиційних ресурсів: кошти державного бюджету; кошти місцевих бюджетів; власні кошти підприємств та організацій; кредити банків та інші позики; кошти іноземних інвесторів; кошти населення; інші джерела (рис. 4).

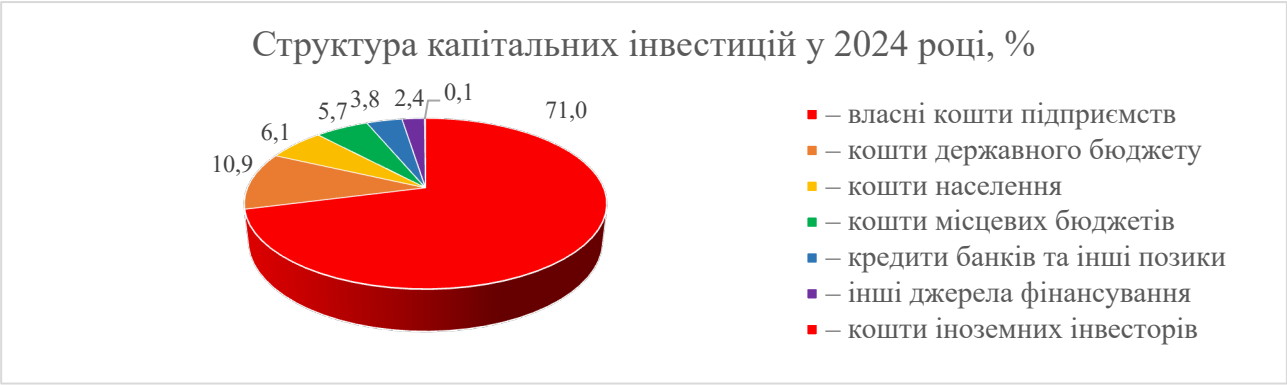

Рис. 4. Структура основних джерел інвестування в Україні (2024)

Джерело: складено на основі [17]

Як свідчать дані рис. 4, основним джерелом інвестування є власні кошти вітчизняних підприємств, які становлять 71 % від загального обсягу капітальних інвестицій. За рахунок коштів державного бюджету освоєно 10,9 % усього обсягу інвестицій, що пов'язано із необхідністю збільшувати видатки на забезпечення обороноздатності держави. Наступними за вагомістю джерелами фінансування є кошти населення, що становлять 6,1 % від загального обсягу капітальних інвестицій, а також кошти місцевих бюджетів, які становлять 5,7 % капітальних інвестицій, що стало можливим завдяки політиці фінансової децентралізації. За рахунок кредитів банків та інших джерел освоєно відповідно 3,8 % та 2,4% загального обсягу капітальних інвестицій. Зовсім незначними є кошти іноземних інвесторів, які в загальному обсязі капітальних інвестицій складають приблизно 0,1 % усіх інвестованих коштів. Варто зазначити, що протягом останніх 10 років спостерігається скорочення питомої ваги іноземних інвестицій. Зокрема, у 2015 році частка іноземних інвестицій у структурі джерел інвестування становила 3,0 % (рис. 5).

Рис. 5. Частка іноземних інвестицій у структурі джерел інвестування

Джерело: побудовано на основі [17]

Порівнюючи частку іноземних інвестицій у структурі джерел інвестиційних ресурсів України в 2022 та 2023 – 2024 роках, зазначимо, що вона збільшилася від 0,0% до 0,1 %.

В міжнародній практиці розраховується такий показник, як питома вага прямих іноземних інвестицій у структурі валового нагромадження основного капіталу (FDI inflows as a percentage of gross fixed capital formation). Він відображає частку іноземних інвестицій у структурі джерел інвестування. Цей показник демонструє, наскільки країна використовує іноземний капітал для розбудови своєї інфраструктури, придбання обладнання та інших основних активів, порівняно з внутрішніми інвестиціями. Згідно з даними UNCTAD [18], питома вага надходження прямих іноземних інвестицій у структурі валового нагромадження основного капіталу у 2022 році суттєво варіювалася між країнами світу. У низці країн, зокрема у Сінгапурі, Ізраїлі, країнах Латинської Америки, цей показник перевищував 20 %, що свідчить про вагому роль іноземного капіталу у фінансуванні інвестиційної діяльності. У таких країнах, як Канада, Мексика та Австралія, його значення перебувало в межах 10-20 %, що характеризує стабільний рівень залучення ПІІ. Для США, Індії, Індонезії та Туреччини притаманні помірні значення показника (переважно в межах 5-10 %) за одночасного збереження домінуючої ролі внутрішніх джерел інвестування. Водночас в Україні цей показник у 2022 році був у межах 0-5 %, що відображає низький рівень участі іноземного капіталу у формуванні інвестиційних ресурсів.

Таким чином, кількість іноземних інвестицій в економіку України є незначною. При цьому існує нерівномірний їх розподіл за видами економічної діяльності. На рис. 6 зображено розподіл ПІІ за видами економічної діяльності (накопичувальним підсумком) станом на кінець 2024 року. Дані представлені на рис. 6 охоплюють увесь обсяг ПІІ, залучених як у довоєнний, так і у воєнний період. Їх аналіз показує, що найбільше

іноземних інвестицій надійшло у підприємства переробної промисловості (22,8 %), оптової та роздрібної торгівлі (16,53 %), фінансові установи (9,84 %).

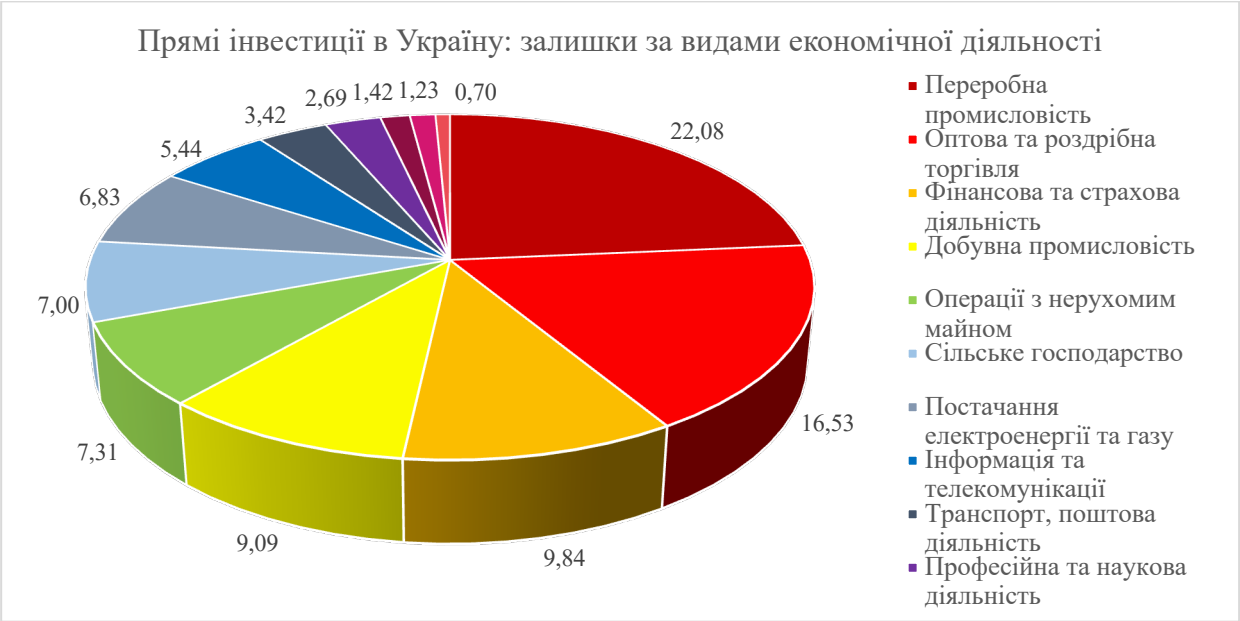

Рис. 6. Структура прямих іноземних інвестицій за видами економічної діяльності у 2024 році, *%*

Джерело: побудовано на основі [13]

Іноземні інвестиції мають переважне спрямування в галузі з швидким оборотом капіталу. Вітчизняна промисловість поступово втрачає свою привабливість для іноземних інвесторів. За останні 25 років частка іноземних інвестицій, вкладених у переробну промисловість, скоротилася удвічі: з 48,5 % (у 2002 р.) до 22,1 % (у 2024 р.) [13]. Іноземні інвестиції спрямовуються до галузей з високим рівнем прибутковості, незважаючи на визначені потреби повоєнної відбудови. Вкладаючи кошти в економіку України, інвестори мають на меті в першу чергу отримання швидкого прибутку та вивезення його за межі вітчизняної економіки, а не забезпечення відновлення економіки України.

В умовах війни тенденція до залучення іноземного капіталу різко змінилася, а розподіл за основними галузями економіки є дещо іншим, враховуючи підвищені ризики у певних видах діяльності [16]. Аналіз

галузевої структури ПІІ впродовж 2022-2024 років дозволяє виокремити ключові тенденції, пов'язані зі зміною інвестиційних пріоритетів та перерозподілом капіталу між секторами економіки.

Упродовж досліджуваного періоду ключовим реципієнтом іноземного капіталу залишалася сфера оптової та роздрібної торгівлі, однак її динаміка значною мірою відображає вплив воєнних та кризових чинників. Незважаючи на короткострокове зниження інвестиційної активності у 2020 році, у 2021-2022 роках відбувається активізація інвестиційних потоків. Зокрема, у 2023 році відбулося значне пожвавлення інвестиційних потоків, що свідчить про адаптацію бізнесу до умов війни. Проте у 2024 році знову фіксується спад інвестиційної активності, обумовлений високими безпековими ризиками та загальною невизначеністю інвесторів.

Фінансова та страхова діяльність упродовж усього періоду залишається однією з найбільш стійких сфер залучення ПІІ. Навіть в умовах війни цей сегмент демонструє відносну стабільність, оскільки є критично важливим для забезпечення функціонування економіки. Хоча максимальні обсяги інвестицій припадають на 2015-2016 роки, у подальшому відбувається поступове скорочення, що посилюється в умовах повномасштабної війни, проте без різко виражених негативних змін.

Переробна промисловість зазнала чи не найбільших руйнувань внаслідок бойових дій. Після відновлення і досягнення пікових значень залучення іноземних інвестицій у 2021 році у 2022 році відбувся різкий спад інвестиційної активності через руйнування виробничих потужностей, логістичні розриви та втрату ринків. У 2023-2024 роках спостерігається поступове відновлення, однак воно залишається нерівномірним і залежить від безпекової ситуації та темпів відбудови.

Особливо відчутними є негативні наслідки війни для промислових підгалузей. Металургія та хімічна промисловість зазнали суттєвих втрат через руйнування підприємств і окупацію територій, на яких вони були

розміщені. Металургійна галузь, яка до повномасштабного вторгнення формувала значну частку ВВП та була одним із ключових реципієнтів інвестицій, зазнала найбільших руйнувань. Це пояснюється тим, що більшість підприємств металургійної галузі була розташована на південно-східних територіях, значна частина яких опинилася під окупацією або була зруйнована, що і зумовило різке падіння інвестиційної активності [16].

Добувна промисловість, що активно зростала до 2021 року, після 2022 року перейшла до різкого спаду через втрату контролю над частиною ресурсної бази та високі ризики ведення діяльності в прифронтових зонах.

Сільське господарство в умовах війни демонструє відносну стійкість, хоча і зазнало значних втрат через мінування територій, блокування портів та руйнування інфраструктури. Після пікових показників 2021 року у 2022-2023 роках інвестиційна активність дещо знизилася, однак вже у 2024 році спостерігаються певні ознаки відновлення, що пов'язано з відновленням експортних маршрутів та міжнародною підтримкою галузі.

Операції з нерухомістю та будівництво є одними з найбільш вразливих до воєнних ризиків. Активне зростання до 2019 року змінилося різким спадом у період пандемії та особливо у 2022 році, коли бойові дії й невизначеність практично зупинили інвестиційну активність. Попри часткове відновлення у 2023 році, галузь залишається високоризиковою, що підтверджується від'ємною динамікою у 2024 році.

Найменше втрат від війни зазнав IT-сектор, що зберіг 90 % обсягів контрактів і успішно адаптувався до складних умов [16]. Завдяки високому рівню мобільності та можливості дистанційної роботи він залишився привабливим для іноземних інвесторів. У 2022-2023 роках сектор інформації та телекомунікацій навіть посилив свої позиції як один із найбільш стійких до кризових явищ, хоча у 2024 році спостерігається певне зниження, пов'язане з частковим відтоком кадрів.

Інші види економічної діяльності, зокрема професійна, наукова та технічна діяльність, транспорт, адміністративні послуги та охорона здоров'я, поступово відновлюються після 2022 року, однак їх роль у загальній структурі ПІІ залишається незначною.

Загалом, війна спричинила значну трансформацію структури іноземних інвестицій в Україні. Інвестори дедалі більше орієнтуються на сектори з нижчим рівнем ризику та швидкою окупністю (торгівля, фінанси, ІТ), тоді як стратегічно важливі, але капіталомісткі галузі (металургія, добувна промисловість, будівництво) зазнають відтоку іноземного капіталу. Це обумовлює необхідність удосконалення державної політики, спрямованої на підвищення інвестиційної привабливості стратегічних секторів, стимулювання відбудови, мінімізацію воєнних ризиків та створення гарантій для іноземних інвесторів в умовах тривалої війни.

Що стосується походження прямих іноземних інвестицій, то до основних країн-інвесторів, на які припадає понад 85 % загального обсягу прямих іноземних інвестицій, входять: Кіпр, Нідерланди, Великобританія, Швейцарія, Німеччина, США, Франція, Австрія, Польща, Люксембург, Швеція, Угорщина, Мальта, Туреччина, Данія та інші країни, рис. 7.

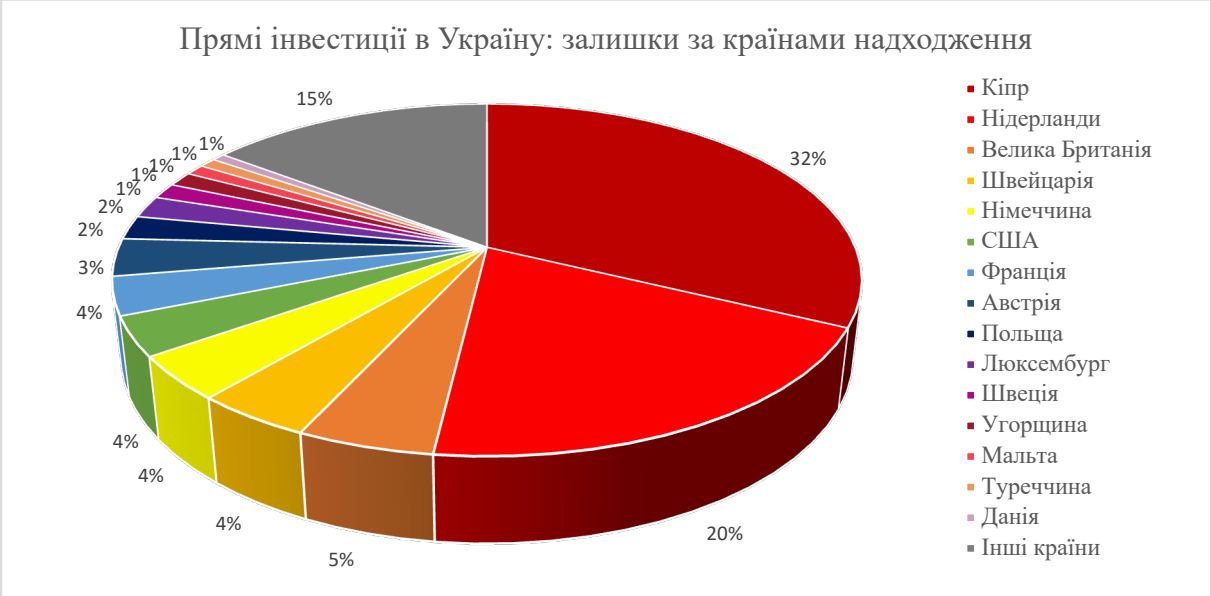

Рис. 7. Структура іноземних інвестицій за країнами надходження, 2024
Джерело: побудовано на основі [13]

Інвестиції в Україну компаніями, зареєстрованими на Кіпрі, посідають перше місце за обсягами. Нідерланди, завдяки сприятливим податковим умовам, також діють як офшор і вважаються одним із найбільших джерел інвестицій лише формально. Інвестування з цієї країни відбувається в основному за рахунок повернення раніше вивезеного вітчизняного капіталу. Загалом, на дві країни (Кіпр та Нідерланди) припадає половина іноземних інвестицій. При цьому, якщо інвестиції інших держав можна певною мірою пояснити високим розвитком їх економіки, то економіка Кіпру є недостатньо потужною для здійснення значних обсягів іноземних інвестицій за рахунок власних ресурсів. Це свідчить про те, що більша половина іноземних інвестицій має вітчизняне походження. На фоні руху капіталу з офшорів, обсяги інвестицій з інших країн виглядають мізерними.

Загалом, динаміка надходження іноземних інвестицій у 2022-2024 роках характеризується високою концентрацією капіталу з обмеженого кола країн, а також наявністю значних обсягів реінвестованого капіталу. Негативною тенденцією є значний відтік іноземного капіталу з Нідерландів, Німеччини та Великобританії у 2022-2024 роках. Водночас після 2022 року зростає частка іноземних інвестицій, які надійшли від країн-партнерів, зокрема, Польщі та Франції, що пов'язано з політичною підтримкою України та участю у відбудові. Також відбувається поступова диверсифікація джерел надходження капіталу. Серед нових країн-інвесторів з'являється Австралія. Зростають обсяги надходження іноземного капіталу з Саудівської Аравії, Об'єднаних Арабських Еміратів та Сінгапуру.

Існують також значні диспропорції щодо надходження прямих іноземних інвестицій у регіони України (рис. 8). Найбільш привабливим для іноземних інвесторів залишається місто Київ, де сконцентровано понад 42,8 % усіх залучених інвестицій. Серед областей лідирують: Дніпропетровська (13,7 %), Київська (4,6 %) та Львівська (4,2 %) області. На решту областей разом припадає 34,7 % інвестицій. Зазначимо, що дані

Донецької, Луганської та Херсонської областей враховані до загального обсягу прямих інвестицій в Україні, але не оприлюднюються у зв'язку з низьким рівнем звітування.

Рис. 8. Регіональні надходження прямих іноземних інвестицій у 2024

Джерело: побудовано на основі [13]

Розмір інвестицій зменшується від центру до периферії. Часто розрив між регіонами-лідерами і регіонами-аутсайдерами є вельми значним. Таким чином, можна зробити висновок, що в Україні простежується залежність прямих іноземних інвестицій від рівня соціально-економічного розвитку регіону та безпекових чинників. Тобто, покращення цих показників призведе до зростання обсягів іноземних інвестицій. Іншими словами, активація внутрішніх капіталовкладень та створення безпечних умов інвестування є потужними сигналами для іноземних інвесторів, що підсилить привабливість вітчизняного ринку для іноземного капіталу.

Наявні проблеми надходження і розподілу інвестицій в економіку України полягають у структурних диспропорціях (галузевих, регіональних, за джерелами інвестування та країнами походження), які ще більше поглибилися через війну. Якщо говорити про щорічні надходження прямих

іноземних інвестицій за регіонами, то можна відстежити певні тенденції надходження прямих іноземних інвестицій в Україну за період 2021-2024 рр. Зокрема, м. Київ залишається безумовним лідером за обсягами інвестицій у всі роки, хоча після 2021 року обсяги залучення іноземних інвестицій стали більш нестабільними. Центральні та західні регіони (Київська, Львівська, Вінницька, Хмельницька області) у 2022-2024 рр. демонстрували відносну стійкість або навіть зростання, що пояснюється їх більшою безпекою. Східні та південні регіони (Донецька, Луганська, частково Херсонська області) фактично випали з інвестиційного процесу або мають відсутні дані через бойові дії та окупацію. У деяких регіонах (наприклад, Дніпропетровській та Запорізькій областях) спостерігаються різкі коливання надходження інвестицій, що свідчить про точкові великі інвестиційні проєкти або їх згортання. Загалом, у 2021-2024 роках інвестиції в Україну пройшли через різку трансформацію: від пікового рівня у 2021 році до глибокого падіння у 2022 році і подальшого часткового відновлення у 2023-2024 роках.

Війна стала ключовим чинником, який не лише скоротив обсяги інвестицій, а й змінив їхню географічну структуру, змістивши акцент у бік більш безпечних регіонів. Воєнні дії, що супроводжуються окупацією значних територій України, інтенсивними боями на фронті, регулярними ракетними та безпілотними ударами по цивільному населенню й інфраструктурі, а також скороченням робочої сили внаслідок повномасштабного вторгнення, формують серйозні перешкоди для як нових, так і для існуючих інвесторів. Водночас більша частина країни залишається поза зоною активних бойових дій. Разом із тим, процеси відбудови й відновлення створюють вагомий потенціал для інвестування, особливо для тих інвесторів, хто готовий працювати в умовах підвищеного ризику. У зв'язку з цим українська влада повинна активно налагоджувати взаємодію з потенційними інвесторами, використовуючи всі можливі інструменти залучення інвестицій [7].

Згідно з Investment Policy Monitor [8], до ключових інструментів державної політики залучення інвестицій належать податкове стимулювання інвестиційної активності, надання державної підтримки та укладання інвестиційних угод. Водночас ефективна практика передбачає їх поєднання з додатковими заходами, зокрема зі спрощенням регуляторного середовища, полегшенням доступу інвесторів до входу на ринок та активною промоцією інвестиційних можливостей. У багатьох країнах інвестиційна політика базується на одночасному використанні кількох інструментів, що дозволяє підвищити привабливість економіки та зменшити бар'єри для інвесторів. Таким чином, для України в умовах війни найбільш ефективною є комплексна модель інвестиційної політики, що передбачає поєднання усіх перелічених інструментів залучення капіталу. Ключовим чинником при цьому має бути зниження безпекових ризиків і підвищення довіри інвесторів.

Водночас в умовах війни окремі сектори економіки мають бути закритими або суттєво обмеженими для іноземного інвестування, передусім з міркувань національної безпеки. До таких секторів слід віднести: оборонно-промисловий комплекс разом із виробництвом озброєння, військових технологій і продукції подвійного призначення, а також сфери, пов'язані з розвідкою, кібербезпекою та захистом інформації. До цього переліку також мають бути віднесені стратегічні галузі та об'єкти критичної інфраструктури (енергетика, транспорт, водопостачання та нафтогазовий сектор), оскільки їх функціонування є базовою умовою обороноздатності та життєзабезпечення країни. Закритими для іноземного інвестування мають бути також фінансова система, зокрема банківський сектор, платіжні системи, державні реєстри та ключові IT-сервіси, що становлять основу економічної стабільності та кіберзахисту. Крім того, обмеження доцільно запровадити і в аграрному та продовольчому секторі, які безпосередньо впливають на суспільну стійкість і безпеку населення. Також закритими

мають бути високотехнологічні сфери, хмарні технології та сучасні телекомунікаційні мережі, які мають стратегічне та подвійне (цивільне і військове) значення. Отже, в умовах війни державна інвестиційна політика повинна базуватися на комплексному використанні всіх доступних інструментів залучення капіталу, формуванні безпечного інвестиційного середовища та збереженні контролю над стратегічно важливими секторами. Такий підхід має бути спрямований не лише на підтримку економічної стабільності, а й на зміцнення національної безпеки та стійкості держави.

Висновки і перспективи подальших досліджень. У результаті проведеного дослідження встановлено, що повномасштабна війна негативно вплинула на обсяги та структуру прямих іноземних інвестицій в Україну, зумовивши різке зниження їх припливу в перші місяці вторгнення. Основними стримуючими чинниками виступили високі безпекові ризики, руйнування інфраструктури, нестабільність економічного середовища, ускладнення фінансових операцій та загальна невизначеність щодо перспектив розвитку країни. Водночас завдяки заходам державної політики у 2023-2024 роках спостерігається поступове відновлення інтересу іноземних інвесторів до окремих секторів економіки. Це свідчить про наявність потенціалу для подальшого залучення інвестицій навіть в умовах війни. Аналіз міжнародного досвіду показав, що ефективна інвестиційна політика має базуватися на поєднанні інструментів державного стимулювання, дерегуляції, підтримки, гарантій захисту інвесторів та активної інвестиційної промоції. У цьому контексті обґрунтовано доцільність застосування в Україні комплексної моделі державної інвестиційної політики, адаптованої до умов воєнного часу. При цьому, ключовими пріоритетами державної політики у сфері залучення іноземних інвестицій мають стати: мінімізація безпекових ризиків, розширення інструментів страхування інвестицій, а також підвищення рівня довіри з боку іноземних інвесторів. Таким чином, ефективне залучення іноземних

інвестицій у воєнний та післявоєнний періоди потребує системного підходу, що поєднуватиме внутрішні реформи з активною міжнародною співпрацею та врахуванням кращих міжнародних практик, що у підсумку сприятиме економічному відновленню та сталому розвитку України.

Перспективи подальших досліджень мають полягати в аналізі стратегій післявоєнного економічного відновлення, що поєднуватимуть стимулювання економічного зростання із захистом критично важливих секторів та інфраструктури, а також порівняння міжнародних практик інвестиційної політики у країнах, які пережили війни, для адаптації найкращих моделей до українських умов.

Література

1. Ahmed S., Hasan M. M., Kamal M. R. Russia-Ukraine crisis: The effects on the European stock market. *European Financial Management*. 2022. Vol. 29, № 4. P. 1078–1118. DOI: https://doi.org/10.1111/eufm.12386

2. Boiko R., Baran R., Boiko V., Vasyltsiv T., Mahas N., Berezivskyi Ya. Empirics of investment – social and economic development causal nexus in Ukraine (case study of the Lviv region of Ukraine). *Investment Management and Financial Innovations.* 2025. Vol. 22, № 2. P. 365–384. DOI: https://doi.org/10.21511/imfi.22(2).2025.29

3. Bondar K. The untapped market for impact investing in Ukraine. *Center for Strategic and International Studies.* 2024. URL: https://www.csis.org/analysis/untapped-market-impact-investing- (дата звернення 10.01.2026).

4. Boubaker S., Goodell J. W., Pandey D. K., Kumari V. Heterogeneous impacts of wars on global equity markets: Evidence from the invasion of Ukraine. *Finance Research Letters.* 2022. Vol. 48. Article 102934. DOI: https://doi.org/10.1016/j.frl.2022.102934

5. Boungou W., Yatié A. The impact of the Ukraine-Russia war on world stock market returns. *Economics Letters*. 2022. Vol. 215. Article 110516. DOI: https://doi.org/10.1016/j.econlet.2022.110516

6. Індекс інвестиційної привабливості України за 2024. URL: https://eba.com.ua/wp-content/uploads/2025/11/UKR-2025-Invest-Index.pdf (дата звернення 10.01.2026).

7. Investment Climate Statements: Ukraine. *The Report of the United States Government.* 2024. URL: https://www.state.gov/reports/2024-investment-climate-statements/ukraine/ (дата звернення 10.01.2026).

8. Investment policy monitor: a periodic report. *UNCTAD*. 2009. Issue 1. URL: https://unctad.org/en/Docs/webdiaeia200911_en.pdf (дата звернення 10.01.2026).

9. Irtyshcheva I., Kramarenko I., Sirenko I. The economy of war and postwar economic development: World and Ukrainian realities. *Baltic Journal of Economic Studies.* 2022. Vol. 8, № 2. P. 78–82. DOI: https://doi.org/10.30525/2256-0742/2022-8-2-78-82

10. Izzeldin M., Muradoğlu Y. G., Pappas V., Petropoulou A., Sivaprasad S. The impact of the Russian-Ukrainian war on global financial markets. *International Review of Financial Analysis*. 2023. Vol. 87. Article 102598. DOI: https://doi.org/10.1016/j.irfa.2023.102598

11. Kostruba A. Managing foreign business operations in Ukraine in the context of war. *Business Horizons*. 2025. Vol. 68, № 1. P. 67–81. DOI: https://doi.org/10.1016/j.bushor.2024.01.003

12. Малишівський Т. В. Управління розвитком інституційної спроможності органів місцевого самоврядування територіальних громад Прикарпаття щодо залучення інвестицій : дис. д-ра філософії : 281. Ів.-Франківськ, 2024. 322 с.

13. Залишки за інструментами прямих інвестицій за регіонами, країнами світу та видами економічної діяльності. *Національний банк*

України. URL: https://bank.gov.ua/ua/statistic/sector-external#5 (дата звернення 10.01.2026).

14. Операції за інструментами прямих інвестицій за регіонами, країнами світу та видами економічної діяльності. *Національний банк України.* URL: https://bank.gov.ua/ua/statistic/sector-external#5 (дата звернення 10.01.2026).

15. Охріменко О., Попов Р. Повоєнна відбудова України: потенціал та стратегія перетворень. *Економіка та суспільство.* 2022. № 45. DOI: https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-45-7

16. Різник Д. Інвестиційна діяльність в Україні після повномасштабного вторгнення. *Економіка та суспільство*. 2023. № 48. DOI: https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-48-60; URL: https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/2244/2167 (дата звернення 10.01.2026).

17. Капітальні інвестиції за джерелами фінансування : статистична інформація. *Державна служба статистики України.* 2026. URL: http://www.ukrstat.gov.ua (дата звернення 10.01.2026).

18. UNCTAD Handbook of Statistics. United Nations. Geneva, 2023. 96 p. URL: https://unctad.org/system/files/official-document/tdstat48_en.pdf (дата звернення 10.01.2026).

19. Voloshyna-Sidei V., Ievsieieva O., Maslyhan O., Syrtseva S., Nesterenko O., Harkusha S. Strategic guidelines for the development of the economy in the conditions of global challenges and military aggression (Ukrainian case). *Financial and Credit Activity: Problems of Theory and Practice.* 2023. № 1 (48). P. 219–228. DOI: https://doi.org/10.55643/fcaptp.1.48.2023.3942

20. Foreign direct investment, net inflows (BoP, current US$): Ukraine. *World Bank.* 2026. URL: https://data.worldbank.org/indicator/BX.KLT.DINV.CD.WD?locations=UA (дата звернення 10.01.2026).

21. Yu M., Wang N. The influence of geopolitical risk on international direct investment and its countermeasures. *Sustainability*. 2023. Vol. 15, № 3. Article 2522. DOI: https://doi.org/10.3390/su15032522

References

1. Ahmed, S., Hasan, M. M., Kamal, M. R. (2022). Russia-Ukraine crisis: The effects on the European stock market. *European Financial Management*. Vol. 29 (4). Pp. 1078–1118. DOI: 10.1111/eufm.12386

2. Boiko, R., Baran, R., Boiko, V., Vasyltsiv, T., Mahas, N., Berezivskyi, Ya. (2025). Empirics of investment – social and economic development causal nexus in Ukraine (case study of the Lviv region of Ukraine). *Investment Management and Financial Innovations*. Vol. 22 (2). Pp. 365–384. DOI: 10.21511/imfi.22(2).2025.29

3. Bondar, K. (2024). The untapped market for impact investing in Ukraine. Center for Strategic and International Studies. URL: https://www.csis.org/analysis/untapped-market-impact-investing-ukraine

4. Boubaker, S., Goodell, J. W., Pandey, D. K., Kumari, V. (2022). Heterogeneous impacts of wars on global equity markets: Evidence from the invasion of Ukraine. *Finance Research Letters*. Vol. 48. Article 102934. DOI: 10.1016/j.frl.2022.102934

5. Boungou, W., Yatié, A. (2022). The impact of the Ukraine-Russia war on world stock market returns. *Economics Letters*. Vol. 215. Article 110516. DOI: 10.1016/j.econlet.2022.110516

6. Indeks investytsiinoi pryvablyvosti Ukrainy za 2024 [Investment attractiveness index of Ukraine for 2024]. URL: https://eba.com.ua/wp-content/uploads/2025/11/UKR-2025-Invest-Index.pdf [in Ukrainian].

7. Investment Climate Statements: Ukraine (2024). The Report of the United States Government. URL: https://www.state.gov/reports/2024-investment-climate-statements/ukraine/

8. Investment policy monitor: a periodic report (2009). UNCTAD. Issue 1. URL: https://unctad.org/en/Docs/webdiaeia200911_en.pdf

9. Irtyshcheva, I., Kramarenko, I., Sirenko, I. (2022). The economy of war and postwar economic development: World and Ukrainian realities. *Baltic Journal of Economic Studies*. Vol. 8 (2). Pp. 78–82. DOI: 10.30525/2256-0742/2022-8-2-78-82

10. Izzeldin, M., Muradoğlu, Y. G., Pappas, V., Petropoulou, A., Sivaprasad, S. (2023). The impact of the Russian-Ukrainian war on global financial markets. *International Review of Financial Analysis*. Vol. 87. Article 102598. DOI: 10.1016/j.irfa.2023.102598

11. Kostruba, A. (2025). Managing foreign business operations in Ukraine in the context of war. *Business Horizons*. Vol. 68 (1). Pp. 67–81. DOI: 10.1016/j.bushor.2024.01.003

12. Malyshivskyi, T. V. (2024). Upravlinnia rozvytkom instytutsiinoi spromozhnosti orhaniv mistsevoho samovriaduvannia terytorialnykh hromad Prykarpattia shchodo zaluchennia investytsii [Management of the development of institutional capacity of local self-government bodies of territorial communities of Prykarpattia regarding investment attraction]: dys. d-ra filosofii: 281. Ivano-Frankivsk, 322 p. [in Ukrainian].

13. Natsionalnyi bank Ukrainy. (2026). Zalyshky za instrumentamy priamykh investytsii za rehionamy, krainamy svitu ta vydamy ekonomichnoi diialnosti [Stocks of foreign direct investment by regions, countries and types of economic activity]. URL: https://bank.gov.ua/ua/statistic/sector-external#5 [in Ukrainian].

14. Natsionalnyi bank Ukrainy. (2026). Operatsii za instrumentamy priamykh investytsii za rehionamy, krainamy svitu ta vydamy ekonomichnoi diialnosti [Operations with foreign direct investment instruments by regions, countries and types of economic activity]. URL: https://bank.gov.ua/ua/statistic/sector-external#5 [in Ukrainian].

15. Okhrimenko, O., Popov, R. (2022). Povoienna vidbudova Ukrainy: potentsial ta stratehiia peretvoren [Post-war reconstruction of Ukraine: potential and transformation strategy]. *Ekonomika ta suspilstvo*. № 45. DOI: 10.32782/2524-0072/2022-45-7 [in Ukrainian].

16. Riznyk, D. (2023). Investytsiina diialnist v Ukraini pislia povnomasshtabnoho vtorhnennia [Investment activity in Ukraine after the full-scale invasion]. *Ekonomika ta suspilstvo*. № 48. URL: https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/2244/2167 DOI: 10.32782/2524-0072/2023-48-60 [in Ukrainian].

17. Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy. (2026). Kapitalni investytsii za dzherelamy finansuvannia: statystychna informatsiia [Capital investments by sources of financing: statistical information]. URL: http://www.ukrstat.gov.ua [in Ukrainian].

18. UNCTAD Handbook of Statistics. (2023). United Nations. Geneva, 96 p. URL: https://unctad.org/system/files/official-document/tdstat48_en.pdf

19. Voloshyna-Sidei, V., Ievsieieva, O., Maslyhan, O., Syrtseva, S., Nesterenko, O., Harkusha, S. (2023). Strategic guidelines for the development of the economy in the conditions of global challenges and military aggression (Ukrainian case). *Financial and Credit Activity: Problems of Theory and Practice*. № 1 (48). Pp. 219–228. DOI: 10.55643/fcaptp.1.48.2023.3942

20. World Bank. (2026). Foreign direct investment, net inflows (BoP, current US$): Ukraine. URL: https://data.worldbank.org/indicator/BX.KLT.DINV.CD.WD?locations=UA

21. Yu, M., Wang, N. (2023). The influence of geopolitical risk on international direct investment and its countermeasures. *Sustainability*. Vol. 15 (3). Article 2522. DOI: 10.3390/su15032522